

Χαράλαμπος Γκότσης (/blogger/haralampos-gkotsis)

Καθηγητής Οικονομικών του πανεπιστημίου Πειραιώς

6 Μάιος 2013 14:00

Ας δούμε το δάσος και όχι μόνο δύο δέντρα

Χωρίς αμφιβολία το βασικό ερώτημα που μας απασχολεί τελευταία έχει σχέση με τις δυνατότητες που έχει η χώρα μας να απεγκλωβισθεί από το σφιχτό εναγκαλισμό της ύφεσης, της συρρίκνωσης και της οπισθοδρόμησης. Στο τραπέζι έχουν πέσει πολλές, μεταξύ των οποίων και αρκετές αξιόλογες, προτάσεις. Μέσα σ'αυτές κυριαρχεί, είτε κατά μόνας είτε ως δίδυμο, η μείωση των φόρων στην εστίαση και στο πετρέλαιο θέρμανσης. Έχει γίνει σημαία, τόσο από την πλευρά της κυβέρνησης, ως μέσο που θα θεραπεύσει ... πάσαν νόσον, αλλά και από έγκριτους αναλυτές, οι οποίοι με την πειστικότητα που εμφανίζεται το πρόβλημα ξεχνούν το μείζον και καταπιάνονται με περιφερειακά ζητήματα, που κατά τη γνώμη μου είναι τα παραπάνω.

Ποιο είναι λοιπόν το συνολικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πρέπει να κινηθεί η οικονομική μας πολιτική? Δεν υπάρχει αντίρρηση ότι η τιθάσευση του δημοσιονομικού ελλείμματος και η δημιουργία σταθερού πρωτογενούς πλεονάσματος, έχει άμεση προτεραιότητα. Με δεδομένο, ότι η πολιτική της αυστηρής προσαρμογής (λιτότητας) είναι δύσκολο να αλλάξει ή να ανατραπεί, παρά την παραδοχή από την πλειοψηφία σχεδόν των διεθνών αναλυτών, ότι και λάθος ήταν και μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα δημιούργησε, είναι αναγκαίο, η ελληνική κυβέρνηση να εκμεταλλευτεί τα μικρά περιθώρια άσκησης αυτόνομης οικονομικής πολιτικής που έχει, ώστε να αποτρέψει μια ενδεχόμενη γενίκευση των καταστροφικών αποτελεσμάτων αυτής της πολιτικής.

Η τακτοποίηση του ελλείμματος έχει για την οικονομία διπλή σημασία. Πρώτον, δεν θα χρειασθεί να δανειζόμαστε για να καλύπτονται οι ανάγκες λειτουργίες του κράτους και δεύτερον δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια νέα ελάφρυνση του χρέους μετά τις γερμανικές εκλογές. Έτσι, οι ανάγκες δανεισμού της χώρας θα περιορισθούν και ίσως υπό προϋποθέσεις θα μπορέσει να βγει ξανά στις αγορές για να δανεισθεί. Μια τέτοια εξέλιξη θα βοηθούσε στη σταθεροποίηση της οικονομίας. Από κοντά και κάποιες σημαντικές μεταρρυθμίσεις, όπως το φορολογικό σύστημα και οι εισπρακτικοί μηχανισμοί του, ο εκσυγχρονισμός του κράτους, η απελευθέρωση ορισμένων κρίσιμων αγορών, η γρήγορη και αντικειμενική απονομή της δικαιοσύνης κ.λ.π.

Όλα αυτά είναι αναγκαία αλλά δεν επαρκούν. Η μεγάλη προσπάθεια θα πρέπει να εστιάσει πλέον στον τομέα της ανάκαμψης της οικονομίας για τη οποία πολύ συζητάμε αλλά λίγα κάνουμε. Από τη στιγμή που ακόμη ασκούμε περιοριστική πολιτική, η οποία μάλιστα θα επεκταθεί μέχρι και το 2016, θα πρέπει να βρούμε υποκατάστατα ενίσχυσης της ζήτησης για καταναλωτικά αλλά και για επενδυτικά προϊόντα. Έτσι οι προσπάθειες θα πρέπει να εστιασθούν:

Πρώτον, στη διευκόλυνση των εξαγωγών. Παρά τις αξιόλογες προσπάθειες των τελευταίων ετών, η χώρα μας υπολείπεται του μέσου όρου της Ευρωζώνης στη συμμετοχή των εξαγωγών στο ΑΕΠ. Οι εξαγωγικές μας επιχειρήσεις χρειάζονται δύο πράγματα. Χρηματοδότηση με υποφερτά επιτόκια (4-5%) και διοικητική υποστήριξη.

Δεύτερον, θα πρέπει να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της πιστωτικής ασφυξίας για τις παραγωγικές μας επιχειρήσεις. Εάν οι τράπεζές μας και μετά την καθυστερημένη ανακεφαλαιοποίηση δείξουν αδυναμία ή και απροθυμία να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους απέναντι στην πραγματική οικονομία, θα πρέπει το κράτος να ιδρύσει άμεσα την Τράπεζα Οικονομικής Ανασυγκρότησης κατά τα πρότυπα της γερμανικής Kreditanstalt fuer Wiederaufbau. Επειδή μάλιστα αυτό είναι πολύ πιθανό να συμβεί, οι προετοιμασίες θα έπρεπε να έχουν αρχίσει από καιρό. Με την πρωτοβουλία αυτή θα επανενεργοποιηθούν οι αργούσες παραγωγικές δυνάμεις του τόπου, τουλάχιστον όσες απέμειναν, αλλά και όσες με όρους αγοράς δικαιούνται συμμετοχής στη χρηματοδότηση.

Τρίτον, προσέλκυση επενδύσεων. Για να γίνουν επενδύσεις χρειάζονται τρία πράγματα. Μυαλά, κεφάλαια και θετικές προσδοκίες. Προς το παρόν διαθέτουμε σε αφθονία μόνο το πρώτο. Ακόμη και να βρεθούν κεφάλαια για επενδύσεις σε μια χώρα με υψηλούς κινδύνους, οι προσδοκίες θα είναι αρνητικές, όσο ασκείται περιοριστική πολιτική που, αντί να αυξάνει, μειώνει την ενεργό ζήτηση στο εσωτερικό. Συνεπώς, οι όποιες επενδύσεις σχεδιάζονται, είτε από εγχώριους επιχειρηματίες, είτε από ξένους, θα πρέπει να έχουν καθαρά εξωτερικό

προσανατολισμό.

Τέταρτον, αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας του δημοσίου. Στην κατάσταση που βρίσκεται η χώρα, είναι απορίας άξιον, που τρία χρόνια μετά, δεν έχει γίνει σχεδόν τίποτα στον τομέα αυτό. Κτίσματα και εκτάσεις του δημοσίου, που είναι σε θέση να αξιοποιηθούν και να φέρουν επενδύσεις, θέσεις εργασίας, παραγωγή και εισοδήματα, θα πρέπει να περάσουν το γρηγορότερο στον ιδιωτικό τομέα, που διαθέτει τα απαιτούμενα κεφάλαια.

Πέμπτον, απορρόφηση των διαθέσιμων κεφαλαίων από ΕΣΠΑ και Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, με σκοπό όχι μόνο τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων και υποδομών, αλλά και την αναδιάταξη του παραγωγικού ιστού της χώρας. Εδώ οι επιλογές, και μέσα από το νέο επενδυτικό νόμο, θα πρέπει να κατατείνουν προς καινοτομικές δραστηριότητες με εξαγωγικό προσανατολισμό, ανεξάρτητα από τον κλάδο που ανήκουν. Χρειαζόμαστε επιχειρήσεις που θα παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα βρίσκουν ζήτηση στο εξωτερικό, ώστε να είμαστε σε θέση να παράσχουμε και υψηλότερους μισθούς που είναι το ζητούμενο για μια κοινωνία που αναζητά τη χαμένη της ευημερία.

Οι παραπάνω τομείς δράσης θα μπορούσαν να αποτελέσουν στοιχεία από τους βασικούς άξονες ενός εθνικού προγράμματος για την αντιμετώπιση της κρίσης και της ανάταξης της οικονομίας, κάτι που δυστυχώς δεν έγινε μέχρι τώρα. Δεν επεξεργαστήκαμε ποτέ ένα ολοκληρωμένο, τεκμηριωμένο «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ». Αντ'αυτού προβάλλονται με απλοϊκή σοβαρότητα λύσεις, όπως η μείωση των φόρων σε εστίαση και πετρέλαιο θέρμανσης, που είναι μεν σε θέση κάτω από προϋποθέσεις να συνεισφέρουν, αλλά όχι και να λύσουν το πρόβλημα.